

La qüestió jueva a Catalunya

Joan Pérez i Ventayol

Els catòlics catalans i la qüestió jueva (1917-1939)

Publicacions de l'Abadia de Montserrat, Barcelona, 2017.

Amb aquest títol tan suggestiu, Pérez i Ventayol ofereix un estudi detallat de l'anomenada «qüestió jueva» a Catalunya entre els anys 17 i 39 del segle vint. L'autor ha dedicat a la qüestió moltes energies i temps i ha apamat i exhumat multitud de publicacions d'aquells anys en les quals anaven sortint opinions i relats que li han permès refer una xarxa de referències molt sovint contradictòries en les relacions entre el món jueu i els catòlics, molt dividits entre ells. Les faccions més liberals eren propícies a admetre el món jueu i «salvar-lo» dels mites que ha arrossegat al llarg de la història, i fins i tot a reconèixer-ne les aportacions a la cultura i a la religió. L'altre pol del contuberni mantenia la condemna del món jueu, a vegades de manera que als ulls d'avui pot semblar irracional. Molts dels articles apareguts a la premsa inicialment eren traduccions d'autors francesos, la qual cosa dona un cert aire internacional al relat, però aviat els intel·lectuals catòlics catalans s'abocaren a dir-hi la seva, fet que va provocar certs conflictes entre ells per les seves postures molt distants. Cal no oblidar que l'autor ens parla sempre d'escriptors catòlics, la qual cosa fa que el lector contempli la pluralitat dintre d'una mateixa confessió religiosa. Pérez i Ventayol ha acotat molt el temps del seu estudi i l'àrea: intel·lectuals catòlics catalans del primer terç del segle vint. El lector observa astorat l'ambient convuls entre els catòlics i la varietat ideològica i política, tot i dir-se catòlics. La nòmina dels qui participen en el debat és llarga, amb intervencions més o menys intenses, però queda clar que l'assumpte interessava vivament el país, o certes elits. És curiós perquè, com el mateix autor constata, a Catalunya no n'hi havia, de jueus, o eren una minoria que no destacava, tot i que la seva presència va ser llarga i intensa especialment a l'edat mitjana, com ho demostra la gran quantitat de calls existents en multitud de poblacions catalanes.— G.O. de L.B.